

Oponentský posudek na bakalářskou práci Lukáše Kvíze : *Dějiny evangelického sboru v Hořátvi*

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, akademický rok 2019/2020

PhDr. Blanka Altová PhD.

Bakalářská práce má 52 stran, téma je jasně vymezené v prostoru i čase, přehledně strukturované do kapitol. Práce je podložena studiem pramenů a literatury a má požadovanou formální úpravu a je doplněná přílohou.

Autor v úvodu vysvětluje svou motivaci k výběru a sepsání tématu, poté nastiňuje nejnútnejší historický kontext náboženských poměrů ve státě, v zemi a v regionu. Po úvodních kapitolách následují v chronologickém sledu kapitoly vymezené dobou působení jednotlivých farářů evangelického sboru v Hořátvi.

Autor poznamenává, že dějiny sboru dosud nebyly v takové šíři zpracovány a prameny z farního archivu využity. Má pravdu a v tom by měl být hlavní přínos jeho práce. Mohl se tedy opřít o částečně zpracované dějiny sboru (Heřman z Tardy, 1868) a sekundární literaturu a hlavně se musel spoléhat na vlastní průzkum a výběr pramenů z farního archivu. Stav zpracování archivu a povahu pramenů popsal ve druhé kapitole (s. 7). V dalších dvou kapitolách (s. 8-15) se zabývá historickým kontextem formování evangelických sborů v habsburské monarchii - v Čechách – v Polabí. Vybral k tomu literární zdroje různé povahy a zaměření a metodou prosté kompilace vytvořil nástin poměrů, které vzniku sboru předcházely. Bohužel se nezabýval historickým kontextem doby, ve které sbor nadále fungoval a zanikl.

Už v úvodních kapitolách práce je zjevné, že autor nevěnoval větší pozornost jazykové úrovni práce a omezil se pouze na formální úpravy textu. Práce by vyžadovala podle mého soudu ještě velmi důkladnou redakci, protože obsahuje poměrně značný počet gramatických chyb y/i v přičestích nebo ve slovech (např. Podkarpatské Rusy s. 13) a v kolísání malých /velkých písmen v názvech institucí např. Saská armáda (s. 15), habsburská nebo Habsburské monarchie? První nebo první republika? Poděbradský seniorát nebo poděbradský seniorát? Autor si není jistý ani v psaní cizích pojmů, např. s. 8: defacto nebo de facto? s. 22: empirická nebo empírová předsín? (a je vůbec empírová?) Absida nebo apside? K bezděčným humorným výrokům patří i věta na s. 16: Hořátev se vyhnula fatálnímu osudu (fatum je latinsky osud). Řada autorových sdělení je kvůli nevhodně zvoleným slovům a větné konstrukci zavádějící nebo nepřesná. Autor ve vyprávění historických dějů používá omezenou škálu mluvnických prostředků. Proč pro děje minulé a již uzavřené používá přítomný čas, proč si nevšímá časového sledu událostí? Výsledkem jsou pak věty typu: Má svatbu s manželkou, se kterou má 9 dětí (s. 29). Místy došlo díky jazykové necitlivosti (spíše než z neznalosti historických faktů) až k věcným chybám, opravdu autor sledoval Toleranční patent v Rakousku? (s. 10) nebo náboženské poměry v Rakousku? (s. 28). Ze stejných důvodů, myslím, došlo např. i ke zkratce, která bez dalšího vysvětlení může být pro některé čtenáře nepochopitelná: Tardy spolupracoval s autorem Broučků Janem Karafiátem (s. 29). Opakovaně v textu, domnívám se bez hlubší úvahy, používá ve stejném významu spojení „tajní evangelíci“ a „tajní nekatolíci“. Mohl by při obhajobě vysvětlit, kdy a jak tyto pojmy užívat?

Mrzí mne, že těchto jazykových prohrěšků je v textu tolik, že je nedokážu jen tak přehlédnout. Uvědomuji si sice, že by neměly být pro posouzení kvality práce podstatné a neočekávám tedy ani, že by se všechny mé připomínky k jazykové úrovni práce měly stát předmětem obhajoby. Jsem však

přesvědčená, že jazyk je podstatným výrazovým - vyjadřovacím (výrobním) prostředkem historika a jeho ovládnutí patří k základům „řemesla“ tohoto oboru a smyslem bakalářské práce je tuto kompetenci prokázat, proto na to upozorňuji.

Od práce tohoto typu se očekává, že jejím hlavním přínosem bude výsledek průzkumu a zpracování archivních pramenů. Dokážu si představit, jak náročné (nejen časově) pro autora muselo být zorientovat se ve farním archivu a vybrat relevantní prameny. Chápu také, proč autor pracoval až s mladšími prameny od druhé poloviny 19. století výše. Takže pro starší období byl závislý na literatuře a prameny začal využívat až pro tvorbu kapitol 5-15. Tato změna však odhaluje do jaké míry je závislý při vlastním psaní na výchozím textu. Přejít od kompilace historických výkladů k výpiskům z pramenů se výrazně projevil nejen ve stylu, ale i obsahu a struktuře kapitol 5-15. Autor poté, co začal využívat farní kroniku, tak ji vnímal na stejné úrovni jako předchozí historické konstrukty, které používal. Nepřihlédl k tomu, že má kronika jinou povahu, strukturu a zaměření než konstruovaný historický příběh /obraz. Myslím, že právě v důsledku nekritické závislosti na podkladu a absence jakékoli metody se stalo, že ztratil ze zřetele historický kontext, v němž jednotliví faráři v Hořátvi působili, a propadl povaze a struktuře kronikářského záznamu, který je psaný z pohledu farního kronikáře. Místo kapitol z dějin sboru – respektive života farářů, vznikl záznam, co se během té doby ve sboru stalo. To nejsou dějiny, to je smršť událostí řazených v čase, nikoli však podle významu a vztahu k tématu a bez výraznějšího provázání s velkými dějinami. Autor nehleděl mimo záběr kroniky, podlehl jejímu vlivu, změnil styl, rámeček i strukturu svého textu. Domnívám se, že si neuvědomil rozdíl a vztah mezi kronikou (záznamy sledu událostí) a historií - konstruktem (příběhem nebo obrazem). Nedošlo bohužel k vytvoření osobních příběhů jednotlivých farářů (a s nimi sboru - církve) a k jejich průnikům s velkými dějinami, proto nebylo na co se ptát a pak hodnotit v závěru práce. Volba tohoto zastaralého schématu při tomto přístupu naprosto ztratila opodstatnění.

Uznávám, že naplnit koncepci, která se v tomto případě nabízela, byl náročný úkol, vyžadoval nejen píli, nadšení (to vše autor má) i metodický přístup (který postrádá) a také zkušenost, kterou autor v tomto věku a fázi studia ještě mít nemusí. V rámci obhajoby by se autor alespoň dodatečně mohl pokusit o nástin vybraného osobního příběhu, který se protnul s velkými dějinami, tak, že by mohl být zajímavý nejen v kontextu dějin sboru v Hořátvi, ale i evangelické církve.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocení velmi dobře až dobře.

Blanka Altová

V Trstěnici u Litomyšle dne 31. 8.